

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΝΙΚΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
ΤΜΉΜΑ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑΣ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ**

Πληροφορίες: Φ. Τσαλίκογλου
Ταχ. Δ/ση: Βερανζέρου 50 Αθήνα
Ταχ. Κώδικας: 101 87
Τηλ.: 210 5236283
Fax: 210 5233563

ΑΝΑΡΤΗΤΕΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα 11 / 12 / 2012

Αρ. Πρωτ. Υ1/Γ.Π.οικ.117443

ΠΡΟΣ: Όπως Πίνακας Διανομής

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: Προγράμματα καταπολέμησης των κουνουπιών, σχετική ενημέρωση και προφύλαξη του κοινού.

ΣΧΕΤ:

1. Το πρακτικό της συνεδρίασης της 25^{ης} / 9 / 2012 της Επιτροπής για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση των Τροπικών Νοσημάτων του Υπουργείου Υγείας.
2. Το έγγραφο υπ' αρ. 10597/105456/12 -10-2012 «Εγκεκριμένα σκευάσματα για την καταπολέμηση των κουνουπιών» της Δ/σης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.
3. Η εγκύκλιος της Υπηρεσίας μας υπ' αρ. πρωτ. Υ1γ/Γ.Π./οικ.126227/7-10-2010 «Όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας σταβλικών εγκαταστάσεων οικόσιτων ζώων»
4. Η με αριθμ. πρωτ. Υ1/Γ.Π. οικ.95204/25.8.2011 εγκύκλιός μας «Πρόγραμμα εντομοκτονιών και μυοκτονιών σε νοσοκομεία και προνοιακά ιδρύματα της χώρας» με ΑΔΑ: 4ΑΜΙΘ-ΖΟ2
5. Ο Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87, τ.Α') Νέα Αρχιτεκτονική της Διοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης
6. Το Π.Δ. 95/2000 (ΦΕΚ 76/τΑ/10-3-2000) περί Οργανισμού του Υπουργείου Υγείας & Πρόνοιας
7. Ο Ν. 3172/2003 (ΦΕΚ Α'197 6.8.2003) Οργάνωση και εκσυγχρονισμός των Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας και άλλες Διατάξεις, όπως ισχύει
8. Ο Ν. 3370/2005 (ΦΕΚ Α' 176/11.7.2005) Οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών δημόσιας υγείας και λοιπές διατάξεις, όπως ισχύει
9. Η Υγειονομική Διάταξη υπ' αριθμ. Υ1/ΓΠ/104254 (ΦΕΚ Β 2109 21.9.2011) Μέτρα προστασίας από την ελονοσία

Τα κουνούπια αποτελούν ένα σοβαρότατο παράγοντα κινδύνου για την εξάπλωση ασθενειών για τις οποίες είναι διαβιβαστές, ενώ σημαντικά δυσμενείς είναι και οι επιπτώσεις στην οικονομία και την ποιότητα ζωής των κατοίκων στις περιοχές όπου αναπτύσσονται υψηλοί πληθυσμοί κουνουπιών. Η εμφάνιση μάλιστα κατά τα

τελευταία χρόνια αυξημένων περιστατικών μετάδοσης Ιού του Δυτικού Νείλου και ελονοσίας σε πολλές περιοχές της χώρας μας καταδεικνύουν την ανάγκη της οργάνωσης και έγκαιρης εφαρμογής ολοκληρωμένων προγραμμάτων αντιμετώπισης των εντόμων αυτών.

Η παρούσα εγκύκλιος περιγράφει όλα τα απαραίτητα στοιχεία των προγραμμάτων καταπολέμησης κοινών και ανωφελών κουνουπιών και θα πρέπει να ακολουθηθούν πιστά από τους αρμόδιους για την εφαρμογή τους φορείς, ώστε να επιτευχθεί τόσο η περιστολή της όχλησης όσο και η προφύλαξη του πληθυσμού από τον κίνδυνο ασθενειών.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις περιοχές όπου κατά τα τελευταία έτη καταγράφηκαν κρούσματα ιού του Δυτικού Νείλου ή ελονοσίας καθώς και στις περιοχές όπου διαμένουν ή εργάζονται μετανάστες από χώρες ενδημικές των νόσων που μεταδίδονται με διαβιβαστές, γιατί είναι πιθανόν να υπάρχουν μεταξύ τους χρόνιοι φορείς των λοιμογόνων παραγόντων, οι οποίοι αποτελούν σημαντικό δυνητικό κίνδυνο για εξάπλωση των ασθενειών αυτών με τους ενδιάμεσους ξενιστές (κουνούπια).

A. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΟΥΝΟΥΠΙΩΝ ΣΕ ΜΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ

Για την επιτυχία οποιουδήποτε προγράμματος αντιμετώπισης κουνουπιών σε μια περιοχή έχει μεγάλη σημασία η σωστή, έγκαιρη και η από κοινού οργάνωσή του από τους εμπλεκόμενους φορείς (Δήμοι, Περιφέρειες) οι οποίοι έχουν και την ευθύνη της πραγματοποίησής του, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές τους.

Για να επιτευχθεί αυτό οι εμπλεκόμενοι φορείς θα πρέπει εγκαίρως να εξασφαλίσουν τα απαραίτητα κονδύλια και να ορίσουν τους φορείς που θα υλοποιήσουν τα προγράμματα καταπολέμησης.

Καλούνται οι Περιφερειάρχες από κοινού με όλους τους Δημάρχους κάθε Περιφέρειας όπως εκπονήσουν με τις αρμόδιες Υπηρεσίες τους ολοκληρωμένο *σχέδιο καταπολέμησης των κουνουπιών* σε επίπεδο Περιφέρειας – Περιφερειακών Ενοτήτων – Δήμων.

B. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Για τον ορθό σχεδιασμό των προγραμμάτων αντιμετώπισης κουνουπιών σε μια περιοχή θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να αξιολογούνται όλα τα διαθέσιμα

επιστημονικά ή τεχνικά στοιχεία από προηγούμενα έτη εφαρμογής των προγραμμάτων αλλά και των έκτακτων συνθηκών που διαμορφώνονται από έτος σε έτος.

Για το λόγο αυτό είναι θεμελιώδους σημασίας η συγκέντρωση και αξιολόγηση όλων των στοιχείων που αφορούν την επιδημιολογία των ασθενειών των οποίων φορείς είναι τα κουνούπια, όλα τα είδη των κουνουπιών, καθώς και την εποχιακή διακύμανση των πληθυσμών των εντόμων αυτών που έχουν καταγραφεί στις συγκεκριμένες περιοχές. Τα στοιχεία αυτά μαζί με τα στοιχεία από τη λεπτομερή χαρτογράφηση όλων των εστιών ανάπτυξης προνυμφών κουνουπιών στις συγκεκριμένες περιοχές καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αναπαραγωγής τους είναι απαραίτητα για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με το είδος των μέτρων καταπολέμησης, την έκτασή τους και το χρονική περίοδο στην οποία θα πρέπει αυτά να εφαρμοστούν.

Επίσης, κατά την οργάνωση των προγραμμάτων θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα αναθεώρησης και προσαρμογής τους ακόμη και κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, εφόσον αυτό απαιτείται με βάση τα επιδημιολογικά ή εντομολογικά δεδομένα ή άλλα στοιχεία που μπορεί να προκύψουν.

Γ. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΟΥΝΟΥΠΙΩΝ

Η αντιμετώπιση των κουνουπιών σε μια περιοχή θα πρέπει να βασίζεται σε συνδυασμό μέτρων, που συμβάλλουν παράλληλα προς το τελικό αποτέλεσμα και όχι στην εφαρμογή μιας μόνο μεθόδου καταπολέμησης.

Γενικά, η αντιμετώπιση των κουνουπιών θα πρέπει να στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην καταπολέμηση ή τον περιορισμό των προνυμφών και συμπληρωματικά να πραγματοποιείται καταπολέμηση των διαχειμαζόντων τελείων εντόμων κατά τη χειμερινή περίοδο ή όταν αυτό απαιτείται από τις συνθήκες.

Τα εγκεκριμένα σκευάσματα είναι τα μόνα που επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν και αναφέρονται στο υπ' αρ. πρωτ.10597/105456/12 -10-2012 έγγραφο της Δ/νσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Εγκεκριμένα σκευάσματα για την καταπολέμηση των κουνουπιών» (σχετ.2). Η χρήση κάθε εγκεκριμένου σκευάσματος πρέπει να γίνεται ακολουθώντας πιστά την ετικέτα του και το έντυπο με τις οδηγίες ασφαλούς και ορθής χρήσης του, ώστε να διασφαλίζεται ή αποτελεσματικότητά του αλλά και η ασφάλεια για τον χρήστη, τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον. Οι φορείς που υλοποιούν οι ίδιοι προγράμματα καταπολέμησης κουνουπιών πρέπει να μεριμνούν, ώστε ο τόπος και ο τρόπος φύλαξης και συντήρησης των βιοκτόνων που θα

προμηθεύονται να είναι ασφαλής και διασφαλισμένος προκειμένου να προστατεύεται η δημόσια υγεία και το περιβάλλον.

Το προσωπικό που θα διενεργήσει τους ψεκασμούς θα πρέπει να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο, να λαμβάνει όλα τα μέτρα ατομικής προφύλαξης κατά τους ψεκασμούς αλλά και τα προβλεπόμενα μέτρα προστασίας των άλλων ανθρώπων, του οικοσυστήματος, των οικόσιτων και παραγωγικών ζώων και του περιβάλλοντος γενικότερα από τα χρησιμοποιούμενα σκευάσματα.

Σημειώνουμε ότι οι εργαζόμενοι που ενδεχομένως προσληφθούν με την ευθύνη των Περιφερειών, Περιφερειακών Ενοτήτων και Καλλικρατικών Δήμων θα πρέπει να απασχολούνται αποκλειστικά και μόνο για την καταπολέμηση των κουνουπιών. Θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για την άρτια εκπαίδευσή τους η οποία θα πρέπει να γίνεται σε Δημόσιο φορέα που διαθέτει τη σχετική εμπειρία (ΕΣΔΥ, Μπενάκειο ΦΙ, ΚΕΕΛΠΝΟ, Υπηρεσίες Υπουργείων κα).

Γ.1. Αντιμετώπιση των προνυμφών των κουνουπιών

1. Με την εφαρμογή μέτρων περιβαλλοντικής υγιεινής και εξυγίανσης του περιβάλλοντος επιτυγχάνεται ο περιορισμός ή η εξάλειψη, όπου μπορεί να πραγματοποιηθεί, των εστιών ανάπτυξης των προνυμφών κουνουπιών. Τα μέτρα αυτά είναι από τα σημαντικότερα, καθώς ελαχιστοποιούν την ευχέρεια πολλαπλασιασμού των κουνουπιών, και επομένως μειώνει την πυκνότητα των πληθυσμών τους.

Ο περιορισμός των εστιών μπορεί να επιτευχθεί με την επιχωμάτωση μικρών κοιλοτήτων του εδάφους αλλά και τον καθαρισμό από τη βλάστηση των εστιών που έχουν υποδειχθεί από τη χαρτογράφηση, ώστε να διευκολύνεται η κίνηση του νερού και να παρασύρονται τα ατελή στάδια των κουνουπιών. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα αρδευτικά ή αποστραγγιστικά κανάλια ή τάφροι, οι δεξαμενές συλλογής νερού, οι όχθες ποταμών ή ρυακιών, οι κοίτες χειμάρρων κλπ.

Επίσης θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για τον περιορισμό, την εξάλειψη ή τον καθαρισμό των που βρίσκονται μέσα ή γύρω από τις κατοικημένες περιοχές. Ενδεικτικά αναφέρονται τα σημεία όπου συγκεντρώνονται λιμνάζοντα ύδατα όπως οι αποχετεύσεις, διαρροές των συστημάτων ύδρευσης, δοχεία αποθήκευσης νερού ή άλλα αντικείμενα που κατακρατούν το νερό της βροχής ή ποτίσματος, εγκαταλελειμμένοι χώροι και κτίρια όπου συνήθως συσσωρεύονται απορρίμματα πάσης φύσεως, οι βιολογικοί καθαρισμοί, κλπ.

2. Η αντιμετώπιση των προνυμφών των κουνουπιών με βιοκτόνα θα πρέπει να εφαρμόζεται εγκαίρως (αμέσως μετά την εμφάνιση των πρώτων προνυμφών κουνουπιών) στις υδάτινες εστίες ανάπτυξής τους, ώστε να καταπολεμηθεί η

πρώτη γενεά των κουνουπιών. Η ακριβής χρονική στιγμή καθορίζεται μετά από τον τακτικό έλεγχο των χαρτογραφημένων εστιών ανάπτυξης (μόνιμων ή εποχιακών), από ενωρίς την άνοιξη, για την ανίχνευση προνυμφών κουνουπιών.

3. Κατά τον ψεκασμό ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δίδεται στην ομοιόμορφη και σε όλη την έκτασή τους κάλυψη των εστιών. Επίσης, θα πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή και να χρησιμοποιούνται κατάλληλα ψεκαστικά μηχανήματα, ώστε το βιοκτόνο να φθάνει στην επιφάνεια του νερού της εστίας και να μην κατακρατείται από τυχόν υπάρχουσα βλάστηση.

4. Κατά την επιλογή των εντομοκτόνων θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η χρήση για την οποία προορίζεται το νερό των εστιών, δεδομένου ότι τα εντομοκτόνα αυτά μπορούν να προκαλέσουν ρύπανση του περιβάλλοντος και τοξικότητα στους διάφορους οργανισμούς. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στις περιπτώσεις που το νερό χρησιμοποιείται για το πότισμα των ζώων και την άρδευση των καλλιεργειών καθώς και στις περιπτώσεις που ζουν σε αυτό υδρόβιοι οργανισμοί.

Σε οικολογικά προστατευόμενες περιοχές (Natura κλπ.) ενδείκνυται μόνο η χρήση των σκευασμάτων B.t.i. (*Bacillus thuringiensis subsp. israelensis*), του οποίου η δράση είναι εκλεκτική.

5. Δεν ενδείκνυται η χρήση οποιουδήποτε χημικού σκευάσματος για την καταπολέμηση των κουνουπιών σε ιχθυοτρόφα ύδατα, δεδομένου ότι όλα είναι περισσότερο ή λιγότερο τοξικά για τους υδρόβιους οργανισμούς και επομένως μπορεί να προκληθούν οικονομικές ζημιές αλλά και βλαβερές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον. Όσον αφορά στα βιολογικά σκευάσματα, δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα ως προς την επίδρασή τους στα αλιεύματα και κυρίως το γόνο.

6. Η εφαρμογή των βιοκτόνων θα πρέπει να γίνεται κυρίως από εδάφους και μόνο σε ειδικές περιπτώσεις από αέρος εφόσον υπάρχει διαπιστωμένη αδυναμία κάλυψης των εστιών με επίγεια μέσα (πχ. ορυζώνες, έλη κλπ.). Οι **αεροψεκασμοί** γίνονται με ελικόπτερα ή αεροπλάνα πολύ χαμηλής πτήσης ή άλλου τύπου πτητικά μέσα που διαθέτουν άδεια για αεροψεκασμούς με χαμηλή πτήση από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) μετά από ετήσια άδεια από το Υπουργείο Υγείας, η οποία θα εκδίδεται κατόπιν σχετικής εισήγησης της αρμόδιας Επιτροπής για την Καταπολέμηση των Τροπικών Νοσημάτων του Υπουργείου Υγείας προς τη Δ/ση Δημόσιας Υγιεινής. Το σχετικό αιτιολογημένο γραπτό αίτημα του Περιφερειάρχη θα απευθύνεται προς τη Δ/ση Δημόσιας Υγιεινής του Υπουργείου Υγείας, κατόπιν γραπτής εισήγησης προς τον Περιφερειάρχη των αρμοδίων Υπηρεσιών της Περιφέρειας και των Δήμων (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αντιπροσωπεύουν τα Υπουργεία

Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής).

Γ.2. Αντιμετώπιση των ακμαίων κουνουπιών

1. Σε περιοχές υψηλού κινδύνου θα πρέπει κατά την διάρκεια του χειμώνα να εντοπίζονται τα καταφύγια διαχείμασης των τελείων εντόμων (π.χ. καταλύματα ζώων και άλλα οικήματα, σύμφωνα με την εγκύκλιο υπ' αρ. πρωτ. Υ1γ/Γ.Π./οικ.126227/7-10-2010 «Όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας σταβλικών εγκαταστάσεων οικόσιτων ζώων» (σχετ.3) κλπ) και τα σημεία αυτά να ψεκάζονται με κατάλληλα βιοκτόνα πριν από την άνοιξη, ώστε να εξοντώνεται ο πληθυσμός που δίνει την πρώτη γενιά. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να λαμβάνονται και οι ανάλογες προφυλάξεις για την προστασία των ζώων από τα χρησιμοποιούμενα βιοκτόνα.
2. Η εφαρμογή **υπολειμματικών ψεκασμών εσωτερικών χώρων** μαζικά και σε έκτακτες συνθήκες υφίσταται ως συμπληρωματικό μέτρο των ανωτέρω, μετά από Απόφαση του Υπουργείου Υγείας (Δ/νση Δημόσιας Υγιεινής), κατόπιν εισήγησης από την αρμόδια Επιτροπή για την Καταπολέμηση των Τροπικών Νοσημάτων του Υπ. Υγείας.
3. Οι **εκνεφώσεις από εδάφους σε κατοικημένες περιοχές** και η **εφαρμογή ακμαιοκτόνων βιοκτόνων από αέρος** επιτρέπεται μόνο σε έκτακτες συνθήκες που απειλούν τη δημόσια υγεία, είναι επαρκώς αιτιολογημένες και κατόπιν χορήγησης σχετικής άδειας από το Υπουργείο (Δ/νση Δημόσιας Υγιεινής) μετά από εισήγηση από την αρμόδια Επιτροπή για την Καταπολέμηση των Τροπικών Νοσημάτων του Υπ. Υγείας. Προϋπόθεση αποτελεί η τήρηση όλων των τεχνικών προδιαγραφών και κανόνων ασφαλείας, όπως αυτές περιγράφονται στην εκάστοτε εκδιδόμενη άδεια.

Δ. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Το προσωπικό που θα εφαρμόσει τους ψεκασμούς θα πρέπει να τηρεί με αυστηρότητα τους κανόνες ατομικής προστασίας και να λαμβάνει όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα αποφυγής της έκθεσης των ανθρώπων, του οικοσυστήματος, των οικόσιτων και παραγωγικών ζώων και του περιβάλλοντος στα χρησιμοποιούμενα βιοκτόνα.

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού των τοπικών κοινωνιών είναι αναπόσπαστο μέρος ενός προγράμματος αντιμετώπισης κουνουπιών τόσο για την προστασία των ανθρώπων από την όχληση ή τις ασθένειες για τις οποίες τα

κουνούπια είναι φορείς και την αποφυγή παραπληροφόρησης και δημιουργίας πανικού, όσο και για την κατάδειξη των τρόπων ή μεθόδων με τους οποίους μπορούν να συμβάλλουν και οι ίδιοι στην αντιμετώπιση των εντόμων αυτών.

Οι Υγειονομικές Περιφέρειες, οι Περιφέρειες και οι Καλλικρατικοί Δήμοι οφείλουν να συνεργαστούν μεταξύ τους και με το ΚΕΕΛΠΝΟ για να οργανώσουν και να πραγματοποιήσουν εκστρατείες ενημέρωσης των πολιτών για τη σημασία της προφύλαξης τους από τα κουνούπια και τα προτεινόμενα μέτρα (όπως π.χ. τοποθέτηση στις οικίες αντικουνουπικών πλεγμάτων (σίτες), χρήση κουνουπιέρων, εντομοκτόνων στον αέρα, ανεμιστήρων ή κλιματιστικών, λαμπτήρων κίτρινου χρώματος, απομάκρυνση του στάσιμου νερού από λεκάνες, βάζα, γλάστρες, υδρορροές κλπ, κούρεμα γρασιδιού, θάμνων και φυλλωσιών, πότισμα των φυτών κατά τις πρωινές ώρες, κάλυψη του σώματος με κατάλληλα ενδύματα που προστατεύουν το σώμα, χρήση εντομοαπωθητικών στο ακάλυπτο δέρμα και επάνω από τα ρούχα), μέσω ενημερωτικών ομιλιών, διανομή σχετικών ενημερωτικών εντύπων, μηνύματα σε τοπικούς ραδιοφωνικούς ή τηλεοπτικούς σταθμούς κλπ. Επίσης, οι πολίτες θα πρέπει να ενημερώνονται εγκαίρως και με κάθε δυνατό και πρόσφορο τρόπο για τους επικείμενους ψεκασμούς στην περιοχή τους ή άλλα σχετικά θέματα, λαμβάνοντας και γενικότερες οδηγίες προφύλαξης, όπως περιγράφονται στην ιστοσελίδα του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ (www.keelrno.gr).

Όσον αφορά στις εστίες ανάπτυξης κουνουπιών που βρίσκονται στις αστικές ή ημιαστικές περιοχές, θα πρέπει να ενημερώνονται οι ιδιοκτήτες των συγκεκριμένων χώρων (ιδιώτες, επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι τουριστικές καθώς και δημόσιες υπηρεσίες), ώστε να φροντίσουν για την εξάλειψη των εστιών ή τον έλεγχο των κουνουπιών στους αντίστοιχους χώρους δραστηριοποίησής τους (ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε, τις διακοσμητικές δεξαμενές στις αυλές των σπιτιών, τα πεταμένα λάστιχα αυτοκινήτων, τα θεμέλια νεοαναγειρόμενων οικοδομών, τις φραγμένες υδρορροές, τα φρεάτια όμβριων υδάτων, σημεία με λιμνάζοντα νερά κλπ.), σε συνεργασία ενδεχομένως με τις αρμόδιες Υπηρεσίες της περιοχής.

Ε. ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΩΝ ΒΙΟΚΤΟΝΩΝ

Μετά τις εφαρμογές των βιοκτόνων θα πρέπει να διενεργείται δειγματοληπτικός έλεγχος για τη ανίχνευση τυχόν υπολειμμάτων των δραστικών ουσιών που έχουν χρησιμοποιηθεί, όπως προβλέπεται και από την σχετική άδεια έγκρισης του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

ΣΤ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Η κάθε Περιφέρεια στο τέλος κάθε περιόδου υποχρεούται να αξιολογήσει την επιτυχία του προγράμματος καταπολέμησης των κουνουπιών στην περιοχή ευθύνης της, συμπεριλαμβανομένων και των οικείων Δήμων και να καταγράψει τυχόν δυσκολίες ή προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά την εφαρμογή και ό,τι άλλο κατά την άποψή της πρέπει να συμπεριλάβει, ώστε το επόμενο έτος να βελτιώσει τη δράση της. Για την παρακολούθηση της επιτυχίας του προγράμματος αλλά και την εξαγωγή συμπερασμάτων για κατάρτιση μελλοντικών προγραμμάτων πρέπει να υποβάλλεται στην Υπηρεσία μας μετά το πέρας της περιόδου αναλυτική έκθεση της Περιφέρειας, όπου να αναφέρονται με λεπτομέρειες οι δράσεις στον τομέα της αντιμετώπισης των κουνουπιών το τρέχον έτος και τυχόν παρατηρήσεις ή προβλήματα. Επίσης, η έκθεση θα πρέπει να περιλαμβάνει τα εντομολογικά στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί, στοιχεία για πιθανή ανάπτυξη ανθεκτικότητας στα χρησιμοποιούμενα βιοκτόνα καθώς και στοιχεία δειγματοληπτικού ελέγχου σε προϊόντα ή ύδατα. Τα στοιχεία πρέπει να διατηρούνται από τις Περιφέρειες για μια δεκαετία.

Δ. ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η δαπάνη για την εφαρμογή των προγραμμάτων βαρύνει το Φορέα Υλοποίησης. Οι δαπάνες θα διατεθούν είτε για την ανάθεση των έργων σε ιδιώτες και την υλοποίησή τους από ειδικευμένα συνεργεία, είτε για την πληρωμή ημερομισθίων, για την αγορά ψεκαστήρων και των ανταλλακτικών τους, για την αγορά άδειων βαρελιών, εντομοκτόνων, ειδικών προστατευτικών στολών (μάσκα, γάντια, φόρμες, ειδικά υποδήματα [γαλότσες]) για τους ψεκαστές, για την ενημέρωση του κοινού (πχ εκτύπωση εντύπων), για έξοδα δημοσιεύσεων, προκηρύξεων που αφορούν την πρόσληψη ψεκαστών, για τη μεταφορά ψεκαστικού και λοιπού υλικού στους τόπους των ψεκασμών κ.λ.π. εάν ο φορέας υλοποιήσει μόνος του το πρόγραμμα.

Επισημαίνουμε ότι τα προγράμματα αντιμετώπισης κουνουπιών πρέπει να ξεκινούν μέσα στο διάστημα από τα μέσα Μαρτίου έως τα μέσα Απριλίου, ανάλογα με τα υφιστάμενα δεδομένα κάθε περιοχής (εντομολογικής επιτήρησης, κλιματολογικών συνθηκών, αξιολόγησης προγράμματος της προηγούμενης χρονιάς κλπ). και να έχουν δωδεκάμηνη διάρκεια.

Επίσης, εφιστούμε την προσοχή σας στα μέτρα επαγρύπνησης κατά της ελονοσίας και των άλλων νόσων που μεταδίδονται με τα έντομα υγειονομικής

σημασίας. Συγκεκριμένα, οι Υ.Π.Ε. της χώρας παρακαλούνται να βρίσκονται σε ετοιμότητα και να ενημερώσουν όλους τους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας (κρατικά και ιδιωτικά Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Αγροτικά Ιατρεία, κλπ.) και τους τοπικούς Ιατρικούς Συλλόγους (οι οποίοι θα ενημερώσουν επίσης τα μέλη τους), ώστε σε συνεργασία με τις οικείες Γεν. Δ/σεις Δημόσιας Υγείας & Κοιν. Μέριμνας και Δ/σεις Δημόσιας Υγείας & Κοιν. Μέριμνας των Περιφερειακών Ενοτήτων στο πλαίσιο της επιδημιολογικής επιτήρησης να βρίσκονται σε άμεση ετοιμότητα για την αναγνώριση, αντιμετώπιση και άμεση δήλωση στο ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ (το οποίο ενημερώνει άμεσα τη Γεν. Δ/ση Δημ. Υγείας και Ποιότητας Ζωής - Δ/ση Δημόσιας Υγιεινής) όλων των εμπύρετων περιστατικών που ενδεχομένως να οφείλονται σε ασθένειες που μεταδίδονται με τα κουνούπια (π.χ. ιός του Δυτικού Νείλου, άλλος παρόμοιος ιός ή ελονοσία κ.λ.π.) και τα οποία εμπίπτουν στα υποχρεωτικώς δηλούμενα νοσήματα.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, καλούνται οι Υ.Π.Ε. οι Γεν. Δ/σεις Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας, οι κατά τόπους Ιατρικοί Σύλλογοι και το ΚΕΕΛΠΝΟ να μεριμνήσουν για την επιμόρφωση των επαγγελματιών υγείας αναφορικά με τα προαναφερόμενα νοσήματα.

Επιπλέον, οι Υ.Π.Ε. παρακαλούνται να υπενθυμίσουν στα νοσοκομεία και προνοιακά ιδρύματα της χώρας να εφαρμόσουν πρόγραμμα εντομοκτονιών και μυοκτονιών, κατ' εφαρμογή της ανωτέρω σχετ. 4 εγκυκλίου της Υπηρεσίας μας.

Παράλληλα, κάθε Περιφέρεια και οι Περιφερειακές Ενότητες αυτής καλούνται να λαμβάνουν υπόψη τους την υπ' αριθμ.241316/2010 Απόφαση του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων "Πρόγραμμα Επιτήρησης του Πυρετού του Δυτικού Νείλου στα ιπποειδή και τα άγρια πτηνά" (ΦΕΚ 1774 τ.Β' 12.11.2010) ή οιαδήποτε συναφή εγκύκλιο του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και να ενημερώνει τις συναρμόδιες υπηρεσίες, όπως προβλέπεται, προκειμένου να υπάρχει έγκαιρη αντιμετώπιση τυχόν απειλής για τη δημόσια υγεία.

Οι Περιφέρειες της Χώρας, πέραν των άμεσων ενεργειών αρμοδιότητάς τους στο πλαίσιο υλοποίησης των αναγκαίων δράσεων, παρακαλούνται να ενημερώνουν την Υπηρεσία μας άμεσα και μόλις τους ζητηθεί για την πορεία υλοποίησης του προγράμματος, καθώς και για τυχόν καθυστερήσεις, δυσκολίες ή προβλήματα όταν αυτά παρουσιαστούν, προκειμένου να τεθούν υπόψη της Επιτροπής για την Καταπολέμηση των Τροπικών Νοσημάτων και να εξεταστεί η ανάληψη των αναγκαίων πρωτοβουλιών για την άμεση αντιμετώπισή τους.

Σας τονίζουμε ιδιαίτερα ότι η εφαρμογή της παρούσης είναι υποχρεωτική για όλη την επικράτεια, λόγω της σπουδαιότητας του θέματος που συνυφαίνεται με τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας, και παρακαλούμε για την πιστή εφαρμογή των ανωτέρω για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κουνουπιών στη χώρα μας.

Συν.: Το ανωτέρω σχετ. 2 (σελ.3)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

Γρ. Υπουργού
Γρ. Υφυπουργού
Γρ. Γεν. Γραμματέων
Γρ. Προϊστ. Γεν. Δ/σης Υγείας
Γρ. Προϊστ. Γεν. Δ/σης Δημ. Υγείας &
Ποιότητας Ζωής
ΕΚΕΠΥ
Κηφισίας 39, Μαρούσι
Δ/ση Δημόσιας Υγιεινής

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΣΚΟΠΟΥΛΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ:

1. **Όλες τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις**
Υπόψη κ.κ. Γεν. Γραμματέων (Έδρες τους)
2. **Όλες τις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις**
Υπόψη κ.κ. Περιφερειάρχων (Έδρες τους)
(Με την παράκληση να ενημερώσουν όλες τις αρμόδιες Υπηρεσίες ευθύνης τους)
3. **Όλους τους Καλλικρατικούς Δήμους**
Υπόψη κ.κ. Δημάρχων (Έδρες τους)
4. **Όλες τις Υ.Π.Ε. (Έδρες τους)**
Υπόψη κ.κ. Διοικητών
(με την παράκληση να ενημερώσουν όλους τους εποπτευόμενους από αυτούς φορείς)
5. **Υπουργείο Εθνικής Άμυνας**
Δ/ση Υγειονομικού ΓΕΕΘΑ
(με την παράκληση να ενημερώσει όλους τους υγειονομικούς σχηματισμούς αρμοδιότητάς του)
Μεσογείων 227-231
Τ.Κ. 15451, Χολαργός
6. **Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος**
Πλουτάρχου 3, Τ.Κ.10675 - Αθήνα
(με την υποχρέωση να ενημερώσει όλους τους Ιατρικούς Συλλόγους της χώρας)

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Υπουργείο Εσωτερικών
Γρ. Υπουργού
Σταδίου 27, Τ.Κ. 101 83, Αθήνα

2. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Περιβάλλοντος
Γρ. Υπουργού

3. Υπουργείο Εργασίας
Υπόψη Γενικού Γραμματέα Πρόνοιας
(με την παράκληση να ενημερώσει όλους τους εποπτευόμενους προνοιακούς φορείς)

4. Υπουργείο Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
Γρ. Υπουργού

5. ΚΕΔΕ
Ακαδημίας 65 & Γενναδίου 8, 106 78, Αθήνα

6. ΚΕΕΛΠΝΟ
Υπόψη Προέδρου, κας Τζ. Κρεμαστινού
Αγράφων 3-5
Τ.Κ. 15123, Μαρούσι